

Књижица је одличан потсетник за стручњаке и добар приручник за лаике. За сваку групу се наводе примери с објашњењима. Језик је лак, стил лапидаран.

А. Цермановић, Београд.

VICTOR MAGNIEN, *Les mystères d'Eleusis* (Leurs origines; le rituel de leurs initiations), 1950, Paris, Payot.

Аутор се одмах у предговору ограничава на третирање порекла елеусинских мистерија, самог увођења и проба које су претходиле увођењу. Он је, срећом, напоменуо да се служи само текстовима хеленских и латинских писаца, те да се и сама књига може назвати зборником преведених текстова, поређаних по извесном систему и с коментаром. Књига не доноси ништа ново, али је корисна због прегледности текстова.

У првој глави писац износи уопште тајне религије и науке, у које спада и медицина, астрономија и астрологија, философија; нарочито је тесна веза између религије и медицине, као и у Египту. Мистерије су биле раширене по целом античком свету, а постојала је извесна истоветност међу њима. Иако су Хелени сматрали Орфеја за оснивача мистерија, и дохеленско становништво их је познавало. Из мистерија произилази хеленска философија. Пре но што прелази на правила увођења, писац говори о разним божанствима поштованим у Елеусини и њиховим функцијама. Говорећи о значењу елеусинских мистерија, писац, идући за античким писцима, говори само о једној њиховој страни, философској, а не истиче њихов првобитни аграрни карактер. Мистерије приближавају људе божанствима; душа која је сишла на земљу тежи да се ослободи тела и да се врати. После смрти тела, она пролази кроз разне облике тела људи и животиња. Смрт душе и њено поновно рађање је у Елеусини симболично приказано сејањем жита и, онда, жетвом: оно умире да би се поновно родило. При церемонијама у Елеусини готове се и непечени колачи; од ритуала, тј. светих радњи, најважније је имитирање Деметре, која тражи Персефону. Поред осталих средстава за очишћање употребљава се и музика.

Аутор затим говори о општим условима за примање у увођење као и о ступњевима иницијације. Постоје три ступња увођења за широке масе: увођење у Мале мистерије, увођење у Велике мистерије и епопција. Мале мистерије су уствари пурификација и избор кандидата, а неки њихови ритуали потсећају на Тесмофорије. За време трајања Великих мистерија, кандидати су се морали придржавати строгих правила. После извесног времена је миста могао да добије виши ступањ и да постане епопт; врхунац тога ступња био је на крају церемоније, кад је хиџрофант најављивао да је Бримо родила Бримоса, а епопт видео пожњевен клас или фалос.

За достојанственике и свештенике који управљају иницијацијом постојала су такође три ступња увођења. Ритуали увођења састојали су се у имитирању циклуса, кроз који душа пролази пре и после живота на земљи. Постоји више фаза сваког ступња, и у једној од њих, тзв. фази регенерације, кандидат постаје коза или јелен, који су симболи бога Диониса. Последњи је тзв. краљевски ступањ, јер је краљ истовремено и првосвештеник.

Највећа заслуга ове књиге је у томе што доста опширно обрађује иницијацију достојанственика, која је иначе прилично непозната.

А. Цермановић, Београд.